

Blik op Boijl

2025:

Nederlands Hervormde Kerk Boijl

165 jaar zelfstandig

Door onderstaand krantenartikel werd ik erop geattendeerd dat onze kerkgemeenschap in Boijl dit jaar 165 jaar bestaat. Moeite waard om er even bij stil te staan dacht ik. Daarom hier het artikel zoals in 1960 t.g.v. het honderdjarig bestaan verscheen.

1960 Friese Koerier

Ned. Herv. gemeente Boijl honderd jaar zelfstandig

BOYL, — Dit jaar is het honderd jaar geleden dat de Ned. Herv. Gem. Boijl zelfstandig werd. Voordien vormde het met Noordwolde één kerkelijke gemeenschap. Deze nieuwe scheiding heeft waarschijnlijk verband gehouden met een algemene economische ontwikkeling. Timmerman J. J. Mulder uit Noordwolde bouwde een nieuwe pastorie te Boijl voor f 5450, — en op 1 dcc. 1860 kreeg Boijl haar eerste predikant, nl. ds. Lieftink, die beroepen werd op een traktement van f 800, — per jaar, waarvan de helft rijkstraktement was. Als bijdrage voor de pastoriebouw ontving Boijl uit het fonds voor noodlijdende gemeenten f 1000, —. De kerk te Boijl is echter veel ouder.

Ze is indertijd gebouwd om het fundament van de oorspronkelijke kerk heen, hetgeen is gebleken bij de restauratie van 1957. Toen ontdekte men nl. de zg. kloostermoppen waarop de muren van de oorspronkelijke kerk hebben gerust. Vermoedelijk moet de oude kerk in de 14de eeuw gebouwd zijn, tegelijk met de oorspronkelijke klokkenstoel die ook enige malen vernieuwd is. De daarin hangende klok werd gegoten in 1399.

Het tegenwoordige kerkgebouw dateert van 1641 (de muurankers vermelden 1617). In de jaren na de hervorming beperkte het kerkelijk bezit zich tot een strook grond aan de oostzijde van de uitgang waar nu de boerderijen van H. A. Marks en G. de Boer staan. Op die strook grond stond destijds een zg. Vicarije Zathe die eerder aan de kerk geschonken was. Deze boerderij werd in 1670 bewoond door Egbert of Hylbrand Roelofs, die de boerderij huurde van de Kerkvoogdij voor 18 Carolus gulden en 18 stuivers, per jaar.

De Kerkvoogdij van Boijl heeft steeds een verstandig financieel beheer gevoerd. Het bezit aan vaste goederen bedraagt plm. 170 ha.

Het gebied waarin Boijl ligt, is in de 80-jarige oorlog herhaaldelijk door brand geteisterd. Ook daarna. In het rampjaar 1672 toen de Verenigde Provinciën werden aangevallen door Engeland, Munster en Keulen, moeten Munsterse troepen de Vicarije Zathe in brand hebben gestoken. De Munsterse soldaten werden op de vlucht gedreven. Een dertigtal, dat een kleine schans had opgeworpen aan de Linde (Bekhofschans) werd in de pan gehakt.

Scheiding

In 1860 werd dus Boijl losgemaakt. Een tweede oorzaak van de afscheiding moet wel zijn geweest de bevolkingstoename, wat weer een gevolg was van de uit de Maatschappij van Weldadigheid zich in Boijl vestigende gezinnen. Het dorp had toen 85 gezinnen met plm. 450 zielen (nu plm. 920 zielen). In 1870 telde Boijl 98 gezinnen met ruim 550 zielen.

In 1860 waren ouderling: Marten Everts Akkerman tot 1864 en Andries Jager tot 1862. Daarna de eerste tijden: Jan Lamberts van Zanden, Jacobus Veurman, Rinke Jacobs Slot, Wessel Alberts Jager, en Roelof Hinkes Oosterhof. In 1860 waren diaken: Albert Kans Bijlsma "(tot 1861) en Jan Abels de Vries tot 1862. Daarna de eerste tijden: Jan Egberts Oosterhof, Berend Stellingwerf, Wybe Gerrits Oosterhof, Freerk Haetes Russchen, Jacob Hendriks de Boer en Evert Martens Akkerman. In 1860 werd uit 14 kandidaten die allen op beroep hadden gepreekt, beroepen als eerste predikant van Boijl ds. F. Lieftinck, die in 1863 vertrok naar Kimsward en in 1879 tot lid der Tweede Kamer werd gekozen. Na ds. Lieftinck kwam ds. J. Reitsma die beroepen werd uit 12 kandidaten. Hij heeft in Boijl gestaan van 1864-1868 en vertrok naar Kooten. In 1876 verscheen van zijn hand „Honderd jaar uit de geschiedenis der Hervorming van de Ned. Herv. Kerk in Friesland". Later werd hij kerkelijk hoogleraar vanwege de N.H. Kerk te Groningen. Van zijn hand is ook het steeds gebruikte „Geschiedenis van de Hervorming in de Hervormde kerk der Nederlanden”.

Na ds. Reitsma kwamen ds. Van Eerde (1869—1880), ds. H. Ebbenga (1880—1886). Van 1886—1896 was in Boijl geen predikant. Van 1896—1905 dr. A. J. Kan welke later vertrok naar Assen. Ds. P. Groot 1906—1908 vertrok naar Steggerda. Ds. N. Oosterveen 1908—1928 vertrok naar Wanneperveen. Van 1928—1938 was Boijl weer vacant.

In 1938 werd de nieuwe pastorie gebouwd en kwam er weer een predikant nl. ds. W. G. van der Lecq, die in 1944 naar Tiel vertrok. Ds. Leenderts was tot 1947 in Boijl, verkreeg emeritaat en overleed tien jaar later. Weer was Boijl vacant van 1947—1953. Daarna was ds. K. van der Sloot predikant alhier; deze vertrok naar Pietersbierum-Wijnaldum. In 1959 werd ds. G. Lijzinga beroepen. Boijl hoopt dat hij nog vele jaren in deze plaats werkzaam mag zijn.

Van 1875 af waren kerkvoogd W. A. Jager, J. A. de Vries, H. Riemersma, W. Oosterhof, K. Marks, J. W. van Riesen, J. Bijlsma, H. Jonkers, K. van Riesen, H. Stijkel, E. Mulders, S. Nolles en K. Mulder. In 1931 werd de heer E. de Boer tot kerkvoogd benoemd en hij is dat nog samen met de heren H. van Riesen en J. Mulder.

De school was ook steeds van de kerk. In 1774 werd een nieuwe school gebouwd. In 1854 werd weer een nieuwe school gesticht nu met f 100, — gemeentesubsidie. In 1857 werd een onderwijzerswoning gebouwd. Vroeger was meester ook koster, voorzanger en doodgraver. In 1882 is de school overgedragen aan de burgerlijke gemeente welke in 1897 een nieuwe school bouwde.

Zo werd Boijl een zelfstandige kerkelijke gemeente. Dit alles is nu 100 jaar geleden. Deze kerkelijke zelfstandigheid is van bijzonder belang geweest voor onze hele gemeenschap van vroeger, maar ook voor ons huidig dorpsleven. Laten we hopen dat Boijl ook in de toekomst haar levendigheid en zelfstandigheid, zowel kerkelijk als daarbuiten, zal kunnen bewaren.

Dorpsarchief Boijl

april 2025

Jan Veldhuizen